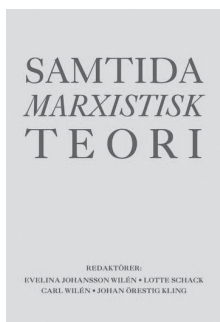

Bokhjørnet

Evalina Johansson mfl. (red.):

Samtida marxistisk teori

Gøteborg: Bokforlaget Daidalos, 2025,
454 s.

Sindre Bangstad:

IHRAs antisemittismedefinisjon og akademisk frihet

Oslo: Institutt for kirke-, religions/og livssynsforskning 2025, 132 s.
(https://www.kifo.no/wp-content/uploads/2026/01/IHRA_rapport.pdf)

Tore Linné Eriksen

Ansvarlig for denne faste spalta, Bokhjørnet.

Marxismen er ikke død!

Her er boka vi har venta på, til og med på et nordisk språk. Det er ikke så lenge sida marxistisk teorier av mange blei avskrevet som forelda, men om vi skal tro redaktørene av denne strålende essaysamlinga, står vi overfor «en global renessanse». Det begrunnes ikke minst ved dagens mange kriser, som har en indre sammenheng. Det gjelder både økonomi, økologi, ulikhet og demokrati. Med andre ord er tida inne til å bringe – mellom to permer – presentasjoner av nærmere 40 personer som har stimulert til ny innsikt og debatt både innafor og utafor de akademiske murene. Med «samtida» menes at de i alle fall må ha levert verdifulle bidrag også etter den globale krisa i 2007–08.

Forfatterne har valgt seg hver sin «favoritt», og de skriver med glød, klarhet og pedagogisk iver om de utvalgte innafor ei ramme på 10–12 sider, inkludert nyttige litteraturtips. De aller fleste skribentene er svenske, med tilhold rundt tidsskriftet *Röda Rummet*, men det er også noen dansker, finner og islendinger med. At ingen norskinger er funnet verdige, kan nok bare forklaras med at redaktørene ikke er kjent med *Gnist* (!). Mange drar kanskje kjensel på folk som Samir Amin, David Harvey, Vivec

At ingen norskinger er funnet verdige, kan nok bare forklares med at redaktørene ikke er kjent med Gnist (!).

Chibber, Kevin B. Anderson, Ellen Meiksons Wood, Stefania Barca, Nancy Fraser, Eric Ohlin Wright og Koheit Saito, men jeg innrømmer gjerne at jeg møter navn jeg ikke en gang har hørt om. Det gjør det ekstra spennende. Det kan lett bli kaotisk og sprikende i ei slik samling, men redaktørene hjelper oss godt med en fyldig introduksjon som går tematisk til verks, slik som bl.a. imperialismen, klasse, stat, reproduksjon og feminisme, økonomie, kapitalismens opprinnelse, utopier og motstand. Under hvert avsnitt plasserer de teoretikere som er mest aktuelle. Sjølsagt er det mange andre som kunne vært valgt, ikke minst er representasjonen fra det globale Sør ganske skrynn. Men det er også én for mye, hoffnarren Slavoj Žižek.

«Antisemittisme» som våpen mot Israel-kritikk

Mens antisemittisme tidligere blei brukt om diskriminering og voldshandlinger mot jøder begrunnet med deres etnisitet eller religion, har ordet nå blitt et hyppig brukt våpen for å stemple all rettmessig kritikk av Israel og støtte til det palestinske folket. Ofte begrunnes dette med en definisjon av antisemittisme formulert av International Holocaust Remembrance Alliance (IHRA) i 2016. Sjøl om Norge – i motsetning mange andre vestlige land – ikke har gitt denne høyst omstridte definisjonen

status i nasjonal lovgivning, gjøres det forsøk fra sionistisk og pro-israelsk hold på å få det til. Men ingen av forskerne ved HL-senteret har gitt sin tilslutning, og nå viser Sindre Bangstad fra Institutt for kirke-, religions/og definisjoner (Kifo) hvorfor. Det skjer i en grundig rapport som kan leses gratis, er lett tilgjengelig på norsk og har en sjenerøs litteraturliste som dokumenterer hvilken faglig kritikk den propagandistiske definisjonen har vært møtt helt fra starten. Det gjelder særlig dens eksempler på hva som *kan* regnes som antisemittisme, der de fleste knyttes til staten Israel.

Bangstad går konkret til verks når han dokumenter at begreper som rasisme, apartheid, folkemord og bosetterkolonialisme blir stadig hyppigere brukt av jødiske forskere både i og utafor Israel. Det samme skjer i ledende fagtidsskrifter og rapporter fra menneskerettighetsorganisasjoner både i og utafor Israel. Han viser også hvor løst a-ordet henger, slik som når statsminister Jonas Gahr Støres deltaking i ei markering av Krystallnatta (i regi av Antirasistisk Senter, LO Oslo og Jødiske stemmer for rettferdig fred), har blitt omtalt som nedrig antisemittisme. Det skulle ikke forundre meg om dem som føler seg truffet, kommer til å kreve at rapporten trekkes tilbake.

(Etter at dette Bokhjørnet blei skrevet: Ja, nå har det skjedd.)